

„Бях чувал, че спрямо Трайчо Костов по време на разследването са прилагани методи и средства, заимствани от Гестапо и полицията. Говореше се за продължителни и изтощителни разпити, за т. нар. „въртележка“, когато няколко следователи се редуват в разпитите за един задържан, за държане прав с опрени на стената пръсти, за удари с пръчка по нежните части на тялото и прочее”.

Признанията на бившият началник на следствието през 60-те години ген. Тодор Радулов, който след това работи в апарата на ЦК на БКП.

Следствието при комунизма е онази част от репресивната система на компартията, на която Държавна сигурност разчита особено много.

Следствието дълги години е инструментът, машината, чрез която ДС изпълнява партийните поръчки, които режимът спуска отгоре.

След краха на комунистическата система в десетки спомени на репресирани, а и на отделни представители на ДС, като тези на Тодор Радулов, са описани извращенията, извършвани от следователите. До началото на 50-те години те даже са на прякото подчинение на съветските съветници – идеолозите на редица поръчкови съдебни процеси.

Неотдавна Комисията по досиета представи първия цялостен документален сборник „**Държавна сигурност и следствието 1944-1991**”,

Следствието като машина на Държавна сигурност и комунистическия режим

Написано от Христо Христов
Неделя, 02 Юли 2017 22:10

посветен на следствието, който тази неделя представям в

[библиотеката](#)

на

**desebg.
com**

.

Той излезе под №35 от документалната поредица „Из архивите на ДС” на Комисията и е част от изследователската програма за 2016 г. на държавната институция, натоварена с разкриването на архивите на тоталитарния режим за 2016 г.

Хартиеното издание 71 документи, а в разширения електронен вариант на сборника – 186 документи. Те представят историята на следствените органи по времето на комунизма.

Още през 1945 г. следствието е пришито към Държавна сигурност. През 1952 г. то прераства в самостоятелен отдел I на ДС. През 1979 г. то е издигнато в Главно следствено управление на МВР, в което има специален отдел, натоварен с разследванията по линия на ДС.

Сборникът обособява публикуваните архивни документи за следствието в три раздела. Първият съдържа материали, свързани със структурното му развитие, издадени от партийните органи, както и от Министерския съвет.

Във втората част са обособени документи, свързани с оперативната дейност на следствието. Тук се откроява доклада за състоянието на следствената работа и следствените отделения по окръзи от 1950 г., отбелязват съставителите от Комисията по досиетата в предговора към документалното издание.

В него се отчита, че дейността на отдела и следствените отделения в окръзите е крайно незадоволителна. Работи се с неправилни методи и се допускат извращения в следствието. Става ясно, че продължителността на водене на следствие по някои дела е 2-3 години.

В предговора е отбелязано, че физическото насилие в следствието е забранено с категоричните заповеди на министъра на вътрешните работи. То се допуска само в изключителни случаи с разрешение лично от него. Въпреки това насилието намира място под най-тънки и всевъзможни начини и изобретения. Конкретни примери са:

- подследственият да стои неподвижен на стола си с часове;
- да бъде дебело облечен до нажежена печка, а след това до отворен прозорец;
- леко почукване по носа и главата, подръпвания по яката и реверите и др.

В окръг Сталин (Варна) следовател заставя подследствените да клякат и да стават докато загубят равновесие и паднат на пода. Във Враца и Софийски окръг държат подследствените прави в килиите до припадане, до „осъзнаване”, а когато паднат, милиционерът, който е на пост, ги пръска с помпа, напълнена с вода. В Хасково подследствените се държат гладни до „осъзнаване”.

Тези позорни моменти в работата на следствието във връзка с изтръгването на самопризнания от подследствените са характерни за началото на 50-те години на XX век.

Третата част, обособена в документалното издание, е озаглавена „Сътрудничество“. Тя включва два тематични раздела: първият се отнася за международните срещи за обмяна на опит, сътрудничество и подписани нормативни актове. Във втория са представени документи за взаимодействието с други поделения и отдели на МВР, министерства и ведомства в НРБ.

Сборникът е важна стъпка в опознаване на методите и средствата, които ДС и комунистическият режим използват срещу своите политически противници и свидетелство за репресиите на т. нар. политическо правосъдие, чрез което БКП „осъжда” своите „врагове”.

„Държавна сигурност и следствието 1944-1991”, Комисия по досиетата, 2016 г., 512 страници.

Следствието като машина на Държавна сигурност и комунистическия режим

Написано от Христо Христов
Неделя, 02 Юли 2017 22:10
